

STOCKHOLMSFRIA

FOTO: LEO STOLPE TÖRNEMAN

Gallerior nekar demonstrationer

PUBLICERAD: TISDAG 29 DECEMBER 2015, 9:10

Under de senaste decennierna har allt fler torg i Stockholm privatiserats och byggts om till köpcentrum, där medborgarnas rätt att uttrycka sig begränsas. Många gallerior förbjuder demonstrationer, trots att det är polisens sak att bestämma, visar en undersökning som gjorts av fem studenter på Konsthögskolan.

INRIKES Får man hålla en manifestation på ett privatägt torg eller dela ut flygblad i en galleria? Måste man be om lov?

De frågorna ställde fem studenter på Mejan Arc på konsthögskolan i sitt slutarbete. De undersökte vem som äger centrum och torgplatser längs Stockholms tunnelbanelinjer och åskådliggjorde resultatet i en karta.

– Många spenderar väldigt mycket tid i gallerierna. I flera områden finns inte många alternativ i dag i det offentliga rummet, säger Åsa Johansson.

Men kommersialiseringen av det offentliga rummet leder ofta till minskade möjligheter att uttrycka sina demokratiska rättigheter, menar gruppen.

För att testa hur ägarna förhåller sig till demonstrationsrätten mejlade gruppen ett tjugotal gallerior i Stockholmsregionen, och meddelade att de tänkte genomföra en demonstration inne i gallerian.

– Sju av tio svarade att det inte var tillåtet att demonstrera. Resterande svarade mer korrekt enligt lagen, att vi skulle vända oss till polisen för tillstånd, säger Åsa Johansson.

Även om ett torg är inbyggt eller är privatägt gäller demonstrationsfriheten. Då det fortfarande räknas som offentlig plats får privata ägare varken förbjuda allmänna sammankomster eller utdelning av tryckta skrifter.

– Ägarna har egentligen ingen rätt att bestämma vem som får demonstrera inne i ett köpcentrum. Det är polisen som ger demonstrationstillstånd, säger Åsa Johansson.

– Under öppettider räknas en galleria eller köpcentrum som offentlig plats, och då har man rätt att demonstrera, lägger Sarah Kim till.

Polisens tillståndsenhet som SFT kontaktat bekräftar detta.

Argumentet från dem som sa nej var att då gallerian är privatägd ska det därför inte vara tillåtet att demonstrera eller dela ut flygblad.

– Köpcentrum har inget intresse av att tillåta demonstrationer, sammankomster eller flygbladsutdelning, och anstränger sig aktivt för att förhindra det, säger Åsa Johansson.

När SFT kontaktar den stora gallerian SKHLM i Skärholmen angående vad som gäller vid demonstrationstillstånd svarar Anna Wikerman, kommersiell projektledare:

– Spontant säger vi ju nej till demonstrationer inne hos oss, absolut.

Hon säger att hon ska ta reda på vad som gäller i detalj med gallerians jurister. Något hon trots påminnelser på mejl och telefon två veckor senare inte gjort.

På 1960- och 70-talen byggdes många centrum med torgplatser och innetorg med huvudsyfte att stå till allmänhetens förfogande, alltid nära tunnelbanan och alltid lättillgängliga.

På den tiden ägdes marken i mycket större utsträckning av kommunerna. Men på 90-talet började marken i flera centrum att säljas till privata aktörer.

I platsernas detaljplaner var hela centrum ofta reglerade som en enda fastighet och såldes även i ett stycke, inklusive marken utanför byggnaderna, säger Åsa Jonsson.

– Jag tror inte att de som utformade detaljplanen ens tänkte tanken att någon skulle få för sig att privatisera de här områdena.

Under de borgerliga partiernas senaste två mandatperioder i riksdagen påskyndades utförsäljningarna.

Stockholms stads försäljning av tio köpcentrum 2007 till företaget Boulton skulde senare få stark kritik på grund av chockhöjning av hyror och för deras utarmning av lokala centrum.

Elof Hellström, som har varit med och gjort Centrumkartan, är kritisk.

– Frågan som måste ställas är vilken stad vi vill leva i, en för många eller för få. Galleriabyggnade är en del av en stadsutveckling som gynnar ett fåtal på bekostnad av alla andra, som dessutom minimerar möjligheten att någonting spännande någonsin ska kunna hända i staden.

Centrumkartan

Kartläggningen av vem som äger Stockholms centrum och undersökningen av demonstrationsrätten i gallerior är gjord av Maryam Fanni, Elof Hellström, Åsa Johansson, Sarah Kim och Paula Urbano på Mejan Arc, som är en arkitekturinriktning på Kungliga Konsthögskolan i Stockholm.

STOCKHOLMS FRIA

Källa till webbadress: <http://www.stockholmsfria.se/artikel/121174>